

Dr Paulina Rojek-Adamek

**Instytut Filozofii i Socjologii, Uniwersytet Pedagogiczny
im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie**

AUTOREFERAT PRZEDSTAWIAJĄCY OPIS DOROBKU I OSIĄGNIĘĆ NAUKOWYCH

1. Imię i nazwisko: Paulina Rojek-Adamek

2. Posiadane dyplomy i stopnie naukowe:

- 2004 doktor nauk humanistycznych w zakresie socjologii, Wydział Nauk Społecznych, Uniwersytet Śląski w Katowicach, rozprawa doktorska pt. *Środowisko zawodowe artystów plastyków i ich kapitał społeczno – kulturowy. Socjologiczny portret plastyków Górnego Śląska i Zagłębia*, promotor: dr hab. Leszek A. Gruszczyński

Recenzenci: prof. zw. dr hab. Marek S. Szczepański, prof. dr hab. Anna Barska

- 2000 magister socjologii, Instytut Socjologii, Wydział Nauk Społecznych, Uniwersytet Śląski w Katowicach, rozprawa magisterska pt. *Motywacja i zadowolenie z pracy na przykładzie pracowników banku państwowego*, promotor: dr hab. Leszek A. Gruszczyński
- 2000 ukończone Studia Podyplomowe w Kolegium Zarządzania Akademii Ekonomicznej w Katowicach (obecnie Uniwersytet Ekonomiczny), dyplom z zakresu *Zarządzania Małą Firmą*

3. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu:

- Od 1.11.2016 – nadal, zatrudnienie na stanowisku adiunkta w Katedrze Komunikowania, Organizacji i Zarządzania w Instytucie Filozofii i Socjologii Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie
- Od 1.10.2013 do 31.10.2016 zatrudnienie na stanowisku adiunkta w Wydziale Zamiejscowym Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego w Tychach
- 1.10. 2000 do 30.09. 2013 zatrudnienie na stanowisku asystenta (do roku 2004), a następnie (od roku 2004) na stanowisku adiunkta w Katedrze Socjologii Wyższej Szkoły Zarządzania i Nauk Społecznych im. ks. E. Szramka w Tychach
- Od 15.02.2010 - nadal, zatrudnienie na stanowisku wykładowcy w Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach (w ramach umowy zlecenia)

4. Dorobek naukowy i wskazanie osiągnięcia głównego

- monografia problemowa pt.: *Rojek-Adamek Paulina, Designerzy. Rola zawodowa projektanta w oglądzie socjologicznym*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2019, ISBN 978-83-7383-966-3, s.1-288
- monografia problemowa pt.: *Artyści plastycy Górnego Śląska i Zagłębia. Socjologiczny portret środowiska*, Śląskie Wydawnictwo Naukowe Wyższej Szkoły Zarządzania i Nauk Społecznych, Tychy 2007, ISBN 83-89055-42-2, s.1-144
- monografia problemowa pt.: *Zawodowa rola kobiet w społeczeństwie obywatelskim. Przedsiębiorczość kobiet w województwie zachodniopomorskim*, Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie, Szczecin 2011, ISBN: 978-83-61985-13-6, s. 1-96
- praca współautorska pt. *O designie w woj. śląskim. Opinie śląskich projektantów, przedsiębiorców i samorządów lokalnych.* (współaut. Grzegorz Gawron), Zamek Cieszyn, Cieszyn 2011, ISBN 978-83-933362-0-3, s.1-74
- praca współautorska pt. *Europejskie szlaki – śląskie drogi. Trendy rozwojowe Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii „Silesia”* (współaut. Grzegorz Gawron), Śląskie Wydawnictwa Naukowe Wyższej Szkoły Zarządzania i Nauk Społecznych, Tychy 2011, ISBN 978-83-62508-02-0, s. 1-149
- praca zbiorowa pod moją redakcją pt. *Cnoty i instytucje obywatelskie w społeczności lokalnej*, red.: Marek S. Szczepański, Paulina Rojek, Śląskie Wydawnictwa Naukowe Wyższej Szkoły Zarządzania i Nauk Społecznych, Tychy 2001, ISBN 83-909523-7-8, s.1-299
- praca zbiorowa pod moją redakcją pt. *Edukacja calożyciowa – kompetencje cywilizacyjne a regionalny rynek pracy*, red.: Bożena Pactwa, Paulina Rojek – Adamek, Śląskie Wydawnictwa Naukowe Wyższej Szkoły Zarządzania i Nauk Społecznych, Tychy 2006, ISBN 83-89055-43-0, s.1-186
- praca zbiorowa pod moją redakcją pt. *Od badania do działania. Analiza trendów rozwojowych i zmian gospodarczych w obszarze Górnośląskiego Związku Metropolitalnego*, red.: Marek S. Szczepański, Grzegorz Gawron, Paulina Rojek-Adamek, Śląskie Wydawnictwa Naukowe Wyższej Szkoły Zarządzania i Nauk Społecznych, Tychy 2011, ISBN 978-83-62508-04-4, s.1-79
- praca zbiorowa pod moją redakcją pt. *Między wykluczeniem a aktywizacją społeczną. Studia socjologiczne.*, red: Marek S. Szczepański, Paulina Rojek-Adamek, Oficyna Wydawnicza AFM Krakowskiego Towarzystwa Edukacyjnego Sp. z o.o., Kraków 2016, ISBN: 978-83-65208-36-1, s.1-118
- praca zbiorowa pod moją redakcją pt. *Drafts from sociology of design. Introduction to discussion.* Edit.: Paulina Rojek-Adamek, Grzegorz Gawron, Oficyna Wydawnicza AFM Krakowskiego Towarzystwa Edukacyjnego Sp. z o.o., Kraków 2016, ISBN 978-83-65208-55-2 , s. 1-158
- 42 artykuły, w tym 9 w języku angielskim i 6 o charakterze popularno-naukowym.

Jako osiągnięcie wynikające z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. 2016 r. poz. 882 ze zm. w Dz. U. z 2016 r. poz. 1311.) wskazuję:

a) tytuł osiągnięcia naukowego/artystycznego

Designerzy. Rola zawodowa projektanta w oglądzie socjologicznym

b) (autor/autorzy, tytuł/tytuły publikacji, rok wydania, nazwa wydawnictwa, recenzenci wydawniczy)

Rojek-Adamek Paulina, Designerzy. Rola zawodowa projektanta w oglądzie socjologicznym, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2019, ISBN 978-83-7383-966-3, s. 1-288

*Recenzenci wydawniczy: prof. dr hab. Małgorzata Jacyno,
prof. zw. dr hab. Rafał Drozdowski*

c) omówienie celu naukowego/artystycznego ww. pracy/prac i osiągniętych wyników wraz z omówieniem ich ewentualnego wykorzystania.

Wskazana monografia *Designerzy. Rola zawodowa projektanta w oglądzie socjologicznym*, poświęcona została charakterystyce pracy profesjonalnych projektantów (designerów). Opracowana została na podstawie literatury przedmiotu, informacji zebranych wśród polskich projektantów, a także w otoczeniu, w którym i na rzecz którego, oni działają. Jej celem stało się określenie cech charakterystycznych współcześnie dla tego zawodu, a nie restrykcyjne wyznaczenie granic definicyjnych profesji czy opis historii projektowania. To raczej opowieść o „usytuowaniu praktyki” roli zawodowej niż opis taki, jak w klasyfikacjach zawodów. Mówienie o praktykach – pisał Krzysztof Arbiszewski – nie pociąga za sobą tego samego, co zajmowanie się usytuowanymi praktykami¹.

Książka składa się z dziewięciu rozdziałów, wstępu, zakończenia, bibliografii i załączników. W pracy wyróżniono dwie części: teoretyczną oraz empiryczną. Rozdziały od pierwszego do piątego mają charakter teoretyczny (opisowy), natomiast rozdziały od szóstego do dziewiątego – charakter empiryczny. Możliwość przygotowania publikacji w jej zakresie badawczym zawdzięczam m.in. otrzymaniu grantu na badania ze środków statutowych uczelni.²

Celem poznawczym monografii była identyfikacja sposobów definiowania roli zawodowej projektanta przez pryzmat relacji wpływających na jej charakterystykę. Po raz pierwszy też w historii polskich badań podjęto próbę pomiaru prestiżu tego zawodu. Tym samym, poszerzona została wiedza z zakresu socjologicznego poznania pola designu (socjologii designu) oraz socjologii zawodów. W zakresie szczegółowym oznacza to opisanie i uporządkowanie pojęć dotyczących obszaru designu, sposobów jego definiowania oraz społecznej percepcji roli projektantów.

---

¹ Latour B., 2010, *Splatając na nowo to, co społeczne. Wprowadzenie do teorii aktora- sieci*, wyd. Universitas, Kraków, s. XIX

² Relacjonowane wyniki badań są częścią większego projektu badawczego autorki, realizowanego w ramach środków pochodzących z badań statutowych uczelni. Tytuł projektu „*Off-sharing klasy kreatywnej. Skłonność do wymiany i dzielenia się wiedzą wśród przedstawicieli sektorów kreatywnych*.” (Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN, Kraków, 2018/2019).

Zawód projektanta można badać, wykorzystując różne perspektywy teoretyczne. Wychodząc od poglądów Znanieckiego na temat roli społecznej (łączy podejście interakcjonistyczne i strukturalne) oraz nurtu socjologii relacyjnej, w tej rozprawie przyjmuje się perspektywę relacyjną. Uznaje ona, że świat społeczny i zjawiska go dotyczące należy traktować w kategoriach procesu, a nie zastanego bytu, którego dynamiczna natura zmienia się pod wpływem wzajemnych działań i zachodzących interakcji. Podejście to sugeruje więc, że cechy poszczególnych aktorów (np. ich zdolność do refleksyjnego myślenia) wyłaniają się i kształtują pod wpływem interakcji z innymi aktorami (także w znaczeniu aktora zbiorowego)³. Odrzucona zostaje tym samym perspektywa, która zakłada traktowanie jednostki i podmiotów społecznych w kategoriach wyizolowanych bytów. Za ważne odwołanie teoretyczne uznano sięgnięcie do koncepcji roli społecznej i roli zawodowej w ujęciu klasycznym, m.in. do poglądów Ralpa Lintona, Georga Herberta Meada, Roberta Mertona, Roberta Ezry Parka, Floriana Znanieckiego, oraz socjologicznych opisów relacyjności i znaczenia sieci społecznych, co dokumentują m.in. pisma Nicka Crosselygo, Mustafy Emirbayera, Piotra Sztompki, Howarda S. Beckera, Pierre'a Bourdieu, Brunona Latoura. Dodatkowo zawód projektanta został określony także przez odniesienie do innych kategorii społeczno-zawodowych.

Orientacja relacyjna pokazuje, że świat społeczny i zjawiska go dotyczące należy traktować w kategoriach procesu, a nie zastanego bytu. Ta konstatacja dobrze wpisuje się w badania sfery pracy, gdzie w wyniku zawiązywania/wchodzenia w określone rodzaje „relacji” jednostki negocjują, zarządzają wiedzą, kreują, nadają znaczenia, transferują i dystrybuują wartość w kategoriach i konsekwencjach ekonomicznych. **Zawód, pisał Andrew Abbott⁴ jest kategorią relacyjną**, a zatem poza oczywistym „zobowiązaniem” do wykonywania określonych czynności, istotne są także relacje, które w przypadku projektantów będą miały wpływ na ustalenie porządku korzystania z posiadanych kompetencji i umiejętności oraz zakresu niezależności poszczególnych aktorów pola. Przyjęcie tego poglądu ma ważne implikacje dla możliwych analiz w sferze pracy. Tradycyjne podziały oraz formy zatrudnienia zastępowane są współcześnie nowymi modelami kooperacji, dematerializacją czynności zawodowych⁵, relacyjnością i usieciowieniem stosunków⁶. W prezentowanej monografii dookreślone zostały również pojęcia związane z charakterystyką sfery pracy takie jak: zawód, dematerializacja pracy, praca projektowa etc. Nowe postaci kooperacji oraz sieciowej struktury zatrudnienia stają się coraz bardziej pożądane szczególnie tam, gdzie tworzy się wartości bazujące na niematerialnych zasobach. Na znaczeniu zyskują więc zawody, które prowadzą do generowania zysków wykorzystując w tym celu kreatywność i umiejętne stosowanie nowoczesnych form zarządzania procesami pracy oraz kapitałem wiedzy. W pracy zaprezentowane zostały więc kluczowe dla tematyki pojęcia, które pozwalają zrozumieć proces ewoluowania zawodu projektanta do postaci, jaką możemy obserwować obecnie wraz z odniesieniem do współczesnych procesów gospodarczych, społecznych i kulturowych ważnych dla organizacji i sposób pracy.

Inspiracją do postawienia tak sformułowanego problemu była obserwacja dotycząca tego, że słowa „design”, „designer” bardzo łatwo przeniknęły granice wielu dyscyplin, są chętnie używane w zróżnicowanych kontekstach zawodowych specjalności, czasem wykraczających poza profesje tradycyjnie kojarzone z projektowaniem w rozumieniu przyjętym w rozprawie. Pojęcie „design” ma

---

³ Crossley Nick, 2018, Music Sociology in Relational Perspective w: Dépelteaux, François (edt.), The Palgrave Handbook of Relational Sociology: Palgrave, s.602

⁴ Abbott A., 1988, The System of Professions. An Essay on The Division of Expert Labor, The University of Chicago Press, Chicago-London

⁵ Lazzarato M., 1996, Immaterial Labor. <http://www.generationonline.org/c/fcimmateriallabour3.htm>.

⁶ Castells E., 2013, Społeczeństwo sieci, przeł. M. Marody i in., Warszawa, Wydawnictwo Naukowe PWN

dość szeroki wachlarz odniesień, co przy przekładzie na język polski potęguje dodatkowe wrażenie niejasności. Rodzime pojęcia określające opisywane zawody funkcjonują równolegle do terminów anglojęzycznych, chętnie absorbowanych społecznie, jednak wśród profesjonalnych środowisk związanych z projektowaniem wzbudzają one raczej negatywne skojarzenia. Wykorzystanie perspektywy relacyjnej miało w tym przypadku służyć nie tylko do ukazania rozpiętości pojęcia designu, lecz także do opisu roli zawodowej projektantów osadzonej w kontekście sieci zależności, w które uwikłani są wykonujący ten zawód. Tym samym możliwe stało się również odtworzenie strategii, które podejmowane są przez samych projektantów w efekcie konfrontacji z innymi. Chodzi tu przede wszystkim o pożądane i preferowane w praktyce modele (współ)pracy, które nie tylko ukazują skalę i rodzaje zależności projektantów, ale też pośrednio pozwalają na określenie ich postaw wobec funkcji samego designu. Relacje z innymi aktorami można uznać za ważny składnik określenia tożsamości zawodowej, postaw wobec sposobów jej postrzegania ale także oceny stopnia autonomii roli i gotowości do podejmowania określonych (oczekiwanych w ramach kręgu) działań. Mogą one ponadto mieć znaczenie dla definiowania postaw wobec samej kategorii designu, a w związku z tym istnieje potrzeba wyjaśnienia pojęć, które posłużą do określenia metodologicznych podstaw prowadzonych badań, a także – do osadzenia ich w perspektywie badanego pola. **Dlatego też kategorie, które zostały wyjaśnione, dotyczyły pojęcia designu definiowanego w szerokiej perspektywie poznawczej, tj. w odniesieniu do związków z przemysłem, sztuką, a także społeczeństwem. Nie zabrakło także odniesienia do krytycznej funkcji designu. Poza głównym celem, którym jest opis roli zawodowej (bliski klasycznym definicjom), jest to zatem również pytanie o stopień niezależności i zakres „władzy” projektantów w obszarze designu.**

Design jako zjawisko społeczno-kulturowe jest na tyle dynamiczne, iż wszelkie próby zawodowych kategoryzacji nacechowane będą względnością miejsca i czasu ich formułowania. Designerzy postrzegani bywają jako artyści, naukowcy, inżynierowie. Pracują, jak sami często mawiają, aby „rozwiązywać problemy”, kreować nowe możliwości działań i interakcji bądź po prostu „stylizować i dekorować”. Pracują też, jak postulują inni, by poruszyć sumienie i sprowokować do namysłu nad współczesnością. Złożoność zjawisk społecznych oraz możliwości oferowanych przez współczesny design sprawia, że nie tylko zmieniają się postawy wobec roli zawodowej projektantów, lecz także powstają nowe oczekiwania względem ich umiejętności, kompetencji i funkcji. Od współczesnego projektanta coraz częściej oczekuje się, by nie tylko potrafił zaprojektować obiekt materialny, lecz również, aby za pośrednictwem dostępnych technik i narzędzi rozwiązywał problemy i wpływał na zachowania społeczne, był zdolny do tworzenia i przekształcania relacji społecznych, integrował użytkowników z ich środowiskiem fizycznym oraz innymi odbiorcami. W ramach tej szerokiej perspektywy zakłada się więc nie tylko odniesienie do wspomnianego poglądu o krytycznej funkcji designu, ale również pojęcia odpowiedzialności oraz etyki zawodowej, dla których praktycznym wymiarem jest płaszczyzna projektowania społecznie odpowiedzialnego. Dość wyraźnie poszerzony został w ten sposób zakres kwalifikacji, jakich potrzeba dziś projektantowi. **Pytania, które w konsekwencji się nasuwają, dotyczą więc tego, na ile projektanci są przygotowani do takiej pracy, czy w praktyce faktycznie podejmują działania odpowiedzialne społecznie, a także – co może mniej popularne – czy postulowanie takiego podejścia nie jest hasłem, które może w rzeczywistości służyć celom ukrytego forsowania własnych pomysłów, interesów określonych grup bądź po prostu – usprawiedliwianiu słuszności podejmowanych decyzji projektowych. Jak projektanci sobie radzą, pracując w takich zespołach? Czy faktycznie te postulaty są tak chętnie internalizowane? Wreszcie, jakie znaczenie mają relacje z innymi dla niezależności i myślenia o funkcjach designu?**

W sieci relacyjnych powiązań pola designu współlistnieją różne definicje projektowania, funkcje designu, a także zestawy ról, z których projektanci wybierają te istotne dla siebie. Balansując w opisie między próbą uchwycenia tego, co ogólne dla zawodu projektanta, a przyglądaniem się szczególnym przypadkom konkretnych aktorów pola designu w konkretnych kontekstach ich działalności oraz relacji z innymi aktorami, prezentowana praca ukazuje, w jaki sposób przestrzeń wzajemnego oddziaływania wpływa na definiowanie obowiązków roli, oczekiwań, warunków pracy oraz niezależności decyzji projektowych. **Dlatego też opis badawczy ma postać triady**, w której zestawione zostały ze sobą trzy perspektywy: 1. profesjonalnych projektantów (łącznie 153 osoby: 51 wywiadów jakościowych oraz 102 ankiety)⁷, 2. potencjalnych i rzeczywistych odbiorców (łącznie 479 osób)⁸ oraz 3. „pośredników i mediatorów” (8 osób)⁹, czyli ekspertów reprezentujących instytucje designu. Wszystkie badane podmioty mieszczą się w ramach relacyjnego pola designu, mogą mieć wpływ na kształtowane opinie i postawy wobec pracy designerów, mogą też współtworzyć sieć powiązań i zależności o zmiennej sile oddziaływania na samych projektantów.

W przekonaniu autorki wartością publikacji jest przede wszystkim wykorzystanie kategorii relacyjności jako argumentu na rzecz badania roli zawodowej w perspektywie różnych aktorów pola, mogących mieć wpływ na sposób pracy, definiowanie oczekiwań wobec roli oraz poczucie autonomii zawodowej. Za ważny argument podjęcia tematu należy również uznać deficyt kompleksowych opracowań na temat pracy polskich projektantów. Poza nielicznymi publikacjami z zakresu tej problematyki, przygotowanymi przez samych projektantów (Andrzeja Pawłowskiego, Michała Stefanowskiego) czy filozofa Janusza Krupińskiego, większość publikacji, analiz i raportów badawczych koncentruje się na pokazaniu zapotrzebowania rodzimego rynku na usługi projektantów oraz stopnia zrozumienia korzyści płynących ze współpracy z nimi ze strony polskich przedsiębiorców (m.in. PARP 2015; Bochińska, Palczewska 2008; Rojek-Adamek, Gawron 2010). Nieliczne publikacje na gruncie polskiej socjologii dotyczące designu to m.in. książki autorstwa Moniki Rosińskiej (2010) oraz Magdaleny Piłat-Borcuch (2014). Znacznie bogatszym dorobkiem może poszczycić się natomiast polskie piśmiennictwo z zakresu socjologii wizualnej czy socjologii sztuki (m.in. Golka 1996; Matuchniak-Krasuska 1998; Sztompka 2005; Drozdowski 2006, Drozdowski, Krajewski 2011; Krajewski 2010, 2012; Możdżyński 2015)¹⁰, jednak zakresy tych obszarów

---

⁷ Profesjonalni projektanci – za podstawę metodologiczną doboru próby badawczej przyjęto dobór celowy na podstawie definicji zawodu „projektanta” z Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 24.12.2007 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) w ramach następujących obszarów:

- projektowanie wzornictwa tkanin, odzieży, obuwia, biżuterii, mebli i pozostałego wystroju i dekoracji wnętrz oraz pozostałe wzornictwo wyrobów użytku osobistego i gospodarstwa domowego;
- projektowanie przemysłowe, tj. tworzenie i rozwój projektów i specyfikacji, które optymalizują użytkowanie, wartość i wygląd wyrobów, włącznie z określeniem materiałów, mechanizmów, kształtu, koloru i wykończeniem powierzchni wyrobu, biorąc pod uwagę cechy i potrzeby użytkowników, bezpieczeństwo, popyt, sposób dystrybucji, użytkowanie i konserwację;
- działalność projektantów graficznych;
- działalność dekoratorów wnętrz. (Zob. http://stat.gov.pl/Klasyfikacje/doc/pkd_07/pdf/2_PKD-2007-schemat_2.pdf [dostęp: 20.10.2016].)

⁸były to dwie kategorie badanych: a. osoby, z którymi projektanci współpracowali oraz uczestnicy działań projektowych, którzy mieli okazję brać udział w procesie projektowym (badania jakościowe). Zakres przestrzenny: przeprowadzone badania dotyczyły respondentów biorących udział w projekcie Design Silesia oraz b. klienci dużych centrów handlowych reprezentujący zróżnicowaną pod względem cech społeczno-demograficznych populację (badania ilościowe). Zakres przestrzenny: przeprowadzone badania miały charakter ogólnopolski.

⁹ dobór próby miał charakter celowy, a zaproszone osoby reprezentowały polskie instytucje i centra designu działające m.in. na rzecz wspierania środowiska projektantów.

¹⁰ 1. Drozdowski R., 2012, Krok w stronę poziomego społeczeństwa? Właściwie dlaczego nie...w: Frąckowiak M., L. Olszewski, M. Rosińska 2012, (red.) *Kolaboratorium - zmiana i współdziałanie*, NCK, Fundacja SPOT, Czas Kultury, TVP Kultura, Fundacja Bęc Zmiana, Warszawa – Poznań; 2. Drozdowski R., Krajewski M., 2011, Za fotografię. W stronę radykalnego programu socjologii wizualnej, Fundacja Bęc Zmiana, Warszawa; 3. Golka M., 1996, Socjologiczny obraz

problemowych pokrywają się jedynie częściowo. Nie prowadzono do tej pory badań, które w sposób kompleksowy i pogłębiony ukazywałyby projektantów jako kategorię społeczno-zawodową, a także definiowały ten zawód w świetle relacji, które przypuszczalnie determinują autodefinicję oraz podejmowane role (np. rola badacza, facylitatora, aktywisty, stratega biznesowego, kreatora tzw. podejścia *design thinking* etc.). Ponadto, w ramach samej subdyscypliny socjologii zawodu również nie ma żadnej publikacji, która dotykałaby wyłącznie problematyki zawodu projektanta (pojawiają się, ale zwykle w kontekście analiz poświęconych zawodom artystycznym, co współcześnie – zdaniem wielu badaczy – nie jest tożsame). Należy także podkreślić, iż – co dokumentuje przegląd istniejących publikacji - wiedza i świadomość społeczna na temat designu i roli wzornictwa, np. w budowaniu przewagi konkurencyjnej, u bezpośrednich zleceniodawców (przedsiębiorców, samorządowców) są na dość niskim poziomie. Sami zaś projektanci nie zawsze wystarczająco jednoznacznie komunikują, w jakich obszarach ich praca może stanowić wsparcie, godząc oczekiwania i interes zleceniodawcy z jakością rezultatu.

Wskazane przesłanki i inspiracje spowodowały pytanie o sposób definiowania roli zawodowej projektanta a także, jako dalsze, o zakres wpływu poszczególnych podmiotów relacyjnych na formułowanie oczekiwań i podejmowanie ostatecznych decyzji projektowych. Jako przedmiot przedstawionych w książce badań własnych przyjąłem zatem postrzeganie przez badane grupy tj. profesjonalnych projektantów, nieprojektantów oraz ekspertów instytucjonalnych takich kwestii, jak: 1. rozumienie pojęcia design, 2. postrzeganie kompetencji i poszczególnych wymiarów roli zawodowej projektanta; 4. stopień, w jakim krąg społeczny, w którym odgrywana jest rola może wpływać na formułowanie oczekiwań wobec pracy projektanta; 5. charakterystyka relacji z głównymi aktorami w ramach kręgu o znaczeniu dla przebiegu pracy w kategoriach współpracy, kooperacji, dominacji etc.; 6. postrzeganie roli projektanta względem innych zawodów i związany z nią prestiż; 7. autonomia zawodu projektanta.

Uważam, że przeprowadzone analizy wpisują się w problematykę socjologii pracy oraz socjologii designu, co powoduje, że monografia ta może stać się przyczynkiem do poszerzenia zakresu wiedzy o współczesnych zawodach, szczególnie ważnych dla opisu społeczeństwa post-fordowskiego¹¹.

Podjęta próba wyjaśnienia, czym zajmują się projektanci – nie designerzy, bo to określenie dla większości ma negatywny wydźwięk – i nazwania, jaki rodzaj czynności wykonują, potwierdziły, że bardzo trudno o jedną, wzorcową definicję. **Z przeprowadzonych rozmów wynika jednak bardzo zdecydowanie, że projektanci definiują design i postrzegają swoją rolę w sposób, który określany jest jako afirmatywny, tj. design staje się narzędziem rozwiązywania problemów i ma zastosowanie w zróżnicowanych obszarowo kwestiach – od projektowania opakowań po rozwiązania w zakresie projektowania usług. Dominuje w tym przypadku przyjęcie podejścia, w którym projektant staje w roli specjalisty odpowiedzialnego za dostarczanie pożądaných i**

---

sztuki, Poznań, Ars Nova, 4. Krajewski M., 2012, Style życia przedmiotów. Zarys koncepcji w: A. Jawłowska, W. Pawlik, B. Fatyga (red.), Style życia wartości obyczaj. Stare tematy, nowe spojrzenia, Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa; 5. Matuchniak-Krasuska A., 1988, Gust i kompetencja. Społeczne zróżnicowanie recepcji malarstwa, wyd. Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź, 6. Możdżyński Paweł, Projektowanie hiperrzeczywistości? Emancypacja dizajnu w perspektywie wybranych teorii socjologii i filozofii kultury, w: *Miscellanea Anthropologica et Sociologica* 2015, 16 (1): 96–105, 6. Piłat – Borcuch M., 2014, Socjologia designu; wyd. CeDeWu, Warszawa, 7. Rojek - Adamek P., Gawron G., 2010, O designie w woj. śląskim. Opinie śląskich projektantów, przedsiębiorców i samorządów lokalnych, Zamek Cieszyń: Cieszyń; 8. Rosińska M., 2010, Przemysłuć użycie. Projektanci przedmioty. Życie społeczne., Warszawa

¹¹ Lash S., Urry J., 1994, *Economies of Signs and Space*. London: Sage, s.6; Scott A. J., 1998: Flexible production systems in regional development: the rise of new industrial spaces in North America and Western Europe, „International Journal of Urban and Regional Research”, 12, 175

oczekiwanych społecznie rozwiązań. Ważną rolę odgrywa w tym modelu wspólna praca z zainteresowanymi grupami – interdyscyplinarna, z dużym respektem dla potrzeb i wsłuchiwanie się w głos użytkownika, co zresztą uznano za misję zawodu. Nie ma to jednak znaczenia dla faktu, że w tej relacji za najważniejszy element uznano interes ekonomiczny projektanta. W zdecydowanie mniejszym stopniu jego zadaniem powinno być zamierzone „wstrząśnięcie sumieniem” odbiorcy, co bliskie jest postrzeganiu designu przez pryzmat jego krytycznej funkcji. Design ma służyć odbiorcy, a designerzy są emisariuszami tak pojmowanej funkcji, artyzm zaś jest potrzebny o tyle, o ile przyczynia się do nadania unikatowej wartości projektom, ale nie jako cel sam w sobie.

Na podstawie przeprowadzonych badań można powiedzieć, że zdecydowana większość projektantów odżegnuje się od postrzegania ich jako artystów, ta rola jest oceniana jako drugorzędna, wręcz marginalna. Najważniejsza natomiast dla większości okazała się, zaproponowana przez autorkę i niebędąca dotychczas przedmiotem oceny, rola projektanta jako kreatora oraz ogniwa scalającego zespół.

Jak twierdzili badani projektanci, zawód ten nie jest poprawnie odczytywany przez otoczenie. Nasuwa się pytanie, dlaczego tak jest i co oznacza ta „poprawność”? Projektanci, zgodnie z prezentowanymi poglądami, oczekują – poza etykietą „specjalisty od”, przygotowania logo czy wizualizacji projektu wnętrza – również zrozumienia dla nowych ról, które podejmują. Odbiór społeczny zawodu jest w ich opinii mocno nacechowany postrzeganiem ich jako plastyków, artystów o nikłej wartości rynkowej oferowanych możliwości. Za jedną z przyczyn tej sytuacji uznać można zapewne niską świadomość i niewielkie doświadczenie współpracy z projektantami wśród potencjalnych klientów, ale też równie ważnym czynnikiem wydaje się dość specyficzny sposób wyjaśniania przez samych projektantów, na czym polega ich praca. Badani stosunkowo często używali określeń, które nie podlegają kategoryzacji zawodowym, jak np.: „jestem wynalazcą”, „jestem po to, by rozwiązywać problemy”, „by pomagać ludziom” etc. Takie sformułowania – choć zapewne ukazują szeroki rejestr odniesień, w których projektanci odnajdują się zawodowo, czy też przestrzeni ich aktywności społecznych – mogą być odczytywane jako niejednoznaczne. Dla świata zewnętrznego, a więc także dla potencjalnych zleceniodawców, nie jest to w pełni czytelny komunikat. Można przypuszczać, że ta nadmierna metaforyka autodefinicji nie pomaga w społecznym „przekładzie” zawodu na wykaz konkretnych czynności i funkcji zawodowych (co, jeśli nawet na etapie realizacji procesu projektowego ze zleceniodawcą może być pomocne, na etapach go poprzedzających już niekoniecznie).

Odnosząc się do przeprowadzanych badań, widzimy rozdźwięk między tym, w jaki sposób projektanci informują, czym się zajmują (co mogą zrobić), a prezentacją tożsamościową, w której rzadko korzystają z języka, jakim posługują się klasyfikacje zawodów. W autoprezentacji częściej mówiono o celach pracy opisywanych jako rozwiązywanie problemów, pomaganie ludziom, niż projektowaniu logotypów, okładek, systemów informacji. Stosunkowo często używano opisowej charakterystyki, która albo stanowiła przegląd posiadanych potencjałów, albo wskazywała na misję projektantów we współczesnym świecie. Zapewne można to potraktować jako dowód niezwyklej otwartości, kreatywności, kierowania uwagi w stronę odbiorcy i podejmowania wyzwań dalekich od rutynizacji czynności zawodowych. Trudno jednak nie odnieść wrażenia, że tym samym definicja roli zawodowej w odbiorze społecznym po prostu „rozpływa się” i rozczłonkowuje na zadania, które nie zawsze wprost pokrywają się z wykształceniem projektantów. Dlatego też, co pokazały m.in. wywiady z osobami (nieprojektantami) uczestniczącymi w procesach projektowych, są postrzegani bardziej jako menedżerowie, badacze, organizatorzy niż specjaliści wykształceni w zakresie konkretnej specjalności projektowej. Taka sytuacja niestety może być kolejnym z powodów niskiej oceny prestiżu tego, jak wydawać się może, niedookreślonego (przynajmniej na poziomie odbioru społecznego) zawodu.

Współczesny design to dziedzina wielowymiarowa, a samych projektantów (w znaczeniu niniejszej rozprawy) coraz częściej kształci się w zakresie umiejętności o charakterze interdyscyplinarnym. Uległy rozszerzeniu kompetencje projektantów i niewątpliwie też coraz lepiej przygotowani są oni programowo do zróżnicowanych zadań – badają zachowania, współtworzą strategie rozwoju firm, integrują różne grupy interesariuszy, stają się facylitatorami, negocjatorami w pracy zespołowej – jednak wydaje się, że nie wszyscy projektanci takiej zmiany oczekiwali.

Mimo, że zbiorcze wyniki ukazały, iż zdecydowanie wymiary roli przesuwają się w kierunku „użytkownika”, a postrzeganie jej kategoriach czysto artystycznej kreacji jest znikome, to jednak pojedyncze głosy dowodzą, że istnieje zróżnicowanie w sposobie jej postrzegania. Wydaje się, że nie każdy w jednakowym stopniu antycypuje składniki tak szerokiej definicji. Proces ten zapewne ma charakter emergentny, a potrzeba wchodzenia w różne obszary zagadnień pozostaje w silnym związku z rodzajami zawiązywanych relacji. Takie rozszerzenia dowodzą elastycznego reagowania na zmieniający się krajobraz, w którym funkcjonują projektanci, ale też niestety **przyczyniają się do niejasności wokół definicji i zapewne pośrednio również – niskiej oceny prestiżu tego zawodu. Projektanci, których zakresy zadań są czytelne, jak np. architekci, lokowani byli przez badanych bowiem znacznie wyżej na drabinie prestiżu zawodów.**

Uzupełniające badania ilościowe potwierdziły, że praca projektanta jest oparta przede wszystkim na modelu pracy zespołowej, a grupą, z którą współpracuje się najlepiej (pomimo konfliktów i napięć na tle finansowym czy podyktowanym różnicą zdań), nie są użytkownicy czy inni specjaliści, lecz zleceniodawcy. Trzeba jednak zwrócić uwagę, iż rzeczywista liczba projektów, które realizowane są wyłącznie zespołowo lub w modelu mieszanym (trochę indywidualnie, trochę zespołowo) wcale nie jest dużo wyższa niż w modelu indywidualnym, pracujący zaś indywidualnie, jak wynika z deklaracji, osiągają wyższe dochody. To pozwala przypuszczać, że praca zespołowa często jest po prostu koniecznością, a nie wyborem.

W prezentowanej publikacji wielokrotnie naprzemiennie jest stosowane określenie „projektant” i „designer”. Mimo, że dla kwestii operacyjnych przedmiot badań został dokładnie dookreślony, to celowo nie unikano tej zamienności z uwagi na powszechność stosowania tych pojęć w języku potocznym projektantów i odbiorców. Przy pełnej świadomości zróżnicowanych desygnatów tych terminów w profesjonalnym oraz popularnym dyskursie trudno uniknąć ich obecności w badaniach o podobnej problematyce. Niestety, taki dwugłos nie ułatwia porządkowania kwestii definicyjnych. Jak zostało pokazane, problem z jednoznacznym określeniem wymiarów tej roli zawodowej to wspomniane problemy definicyjne samego pojęcia designu, ale i – co właściwie wynika z tej pierwszej – zmieniające się zadania, sposób kształcenia i społeczne role projektantów. Kiedyś – jak już powiedziano – ich praca koncentrowała się przede wszystkim na formie oraz funkcji, dzisiejsze problemy i wyzwania zawodu są dużo bardziej skomplikowane i przypominają projektowanie procesu (usługi), wykraczając tym samym poza przedmiot jako efekt końcowy. Jakkolwiek będzie to niewątpliwym dowódem responsywności tego zawodu w kontekście relacyjnym, może być równie dobrze jedną z przyczyn nadmiernego rozszerzania w świadomości społecznej prawomocności nazywania designerami także tych, których zadania nie pokrywają się z projektowaniem i o którym traktuje rozprawa, a którzy swoją aktywnością jednak wkraczają w ten obszar.

Uzyskany portret roli zawodowej projektanta w ujęciu samych projektantów, ale także bezpośrednich podmiotów relacyjnych (nie tylko pozostających na poziomie jednorazowej interakcji) potwierdził, że kluczowym czynnikiem w sposobie mówienia o tym zawodzie będzie charakter owych „spotkań”. W zależności bowiem od tego, z kim, w jakich warunkach i w jakim celu nawiązują

współpracę, przebiega sam proces projektowy, ale również wyjaśnia się, jakie „zestawy ról” w ramach strukturalnie zdefiniowanej roli zawodowej zostają uruchomione. Choć rodzą się przy tej okazji wątpliwości wszelakiego rodzaju, to na pewno jest możliwe dalsze dekonstruowanie tego opisu i podejmowanie nowych definicji zawodu. Tak, jak rozciągać się będzie zakres podmiotów relacyjnych oraz ich wpływ na formułowanie oczekiwań wobec projektantów, tak zamknięcie się w określone ramy definicji przypominać będzie zadanie niedokończone. Podejmowane przez projektantów działania (sposób pracy) odtwarzają najczęściej potrzeby podmiotów, z którymi projektanci współpracują, są także dowodem na to, że zakres kompetencji współczesnego projektanta koreluje z pożądanymi praktykami w ramach układów relacyjnych, jest responsywny. Z równym więc zainteresowaniem można przyglądać się temu, czy i w jakim stopniu „znaczenie ma performatywny aspekt roli, gdzie charakter społecznej reakcji na zróżnicowane wykonania roli warunkuje zachodzące w niej innowacje”¹².

Rozważania na temat współczesnych ról projektantów zostały również uzupełnione o refleksję odnoszącą się do możliwych (innych) relacji pomiędzy światem projektowania a światem jego użytkowników. Choć przeprowadzane badania dowiodły, że relacja ta opiera się na przyjęciu przede wszystkim afirmatywnej postawy wobec designu (designer rozwiązuje problemy, odpowiada na potrzeby społeczne), to warto zwrócić uwagę, iż nie wypełnia ona wszystkich możliwych modeli relacyjnych. Jak zasygnalizowano w części teoretycznej, z równym powodzeniem projektant ma prawo do przyjęcia postawy krytycznej. Zapewne nie jest to postawa „rynkowa”, ale zwolennicy tak postrzeganego designu proklamują, iż design w swych bliskich związkach ze sztuką powinien raczej prowokować i „spekulować” niż odpowiadać na potrzeby i oczekiwania. W tym modelu projektant nie dąży do wpisania się w zestaw poświadczonych i dopasowanych społecznie rozwiązań. Czerpie z nich o tyle, o ile stają się dobrym pretekstem do krytycznej refleksji na temat świata społecznego. Projektowanie jest bliskie sztuce, a projektanta przypomina artystę.

Uważam, że najważniejsze osiągnięte wyniki przeprowadzonych analiz to ukazanie opinii różnych kategorii badanych podmiotów na temat:

- ukazanie rozpiętości sposobów definiowania pojęcia design;
- ukazanie cech roli zawodowej projektanta, sposobów jej odgrywania oraz wyobrażeń innych w tym zakresie;
- postrzeżenie znaczenia społecznej odpowiedzialności projektantów;
- ukazanie wpływu innych na formułowanie oczekiwań wobec pracy projektantów oraz ich wpływu na ocenę stopnia autonomii przez projektantów;
- ukazanie relacji projektantów z głównymi aktorami w ramach kręgu w kategoriach współpracy, kooperacji, dominacji etc.
- ukazanie opinii na temat prestiżu zawodu projektantów w ujęciu profesjonalistów (projektantów), ich podmiotów relacyjnych – ekspertów instytucjonalnych oraz opinii społecznej (nieprojektantów).

Problemy definiowania roli zawodowej projektanta oraz niejasności pojawiające się wokół pojęcia designu, jego opisów i funkcji, od wielu staram się poruszać w pracach naukowo-badawczych oraz publikowanych przeze mnie artykułach (wykaz w załączniku).

---

¹² Znaniecki F., 2011, *Relacje społeczne i role społeczne. Niedokończona socjologia systematyczna*, przeł. i przedm. opatrzyła Elżbieta Hałas, PWN, Warszawa, s. XXVI

d) Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo - badawczych (dorobek po 2004)

W początkowym okresie pracy naukowo-badawczej moje zainteresowania dotyczyły przede wszystkim zagadnień socjologii pracy z akcentem na pracę środowisk artystycznych. Z czasem, już po obronie pracy doktorskiej ukierunkowałam je na pogłębienie wiedzy z obszaru designu, roli zawodowej projektantów oraz ich udziału w kształtowaniu społecznie odpowiedzialnych rozwiązań w zróżnicowanych obszarach – od przestrzeni miejskich, przez projektowanie usług po działania na rzecz zrównoważonego rozwoju. Tym kwestiom poświęciłam zdecydowaną większość tekstów naukowych (monografie, redakcje tomów naukowych, artykuły w czasopismach zagranicznych, znajdujące się na listach JCR, ERIH oraz w wykazie Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego), prezentacji konferencyjnych (także udziału w radzie programowej paneli konferencyjnych), prac badawczych o charakterze wdrożeniowym, działań warsztatowych oraz eksperckich ocen i recenzji naukowych (szczegółowy wykaz w załączniku).

Zainteresowanie problematyką pracy w obrębie twórczych zawodów wraz ze spojrzeniem na indywidualne charakterystyki (kapitał kulturowy) oraz relacje ważne dla pracy, procesu twórczego i specyfiki więzi środowiskowych (kapitał społeczny) stanowiło przedmiot mojej rozprawy doktorskiej obronionej w roku 2004. **Dysertacja w skróconej wersji ukazała się drukiem w roku 2007¹³ i stała się także inspiracją do napisania teoretycznego artykułu opublikowanego na łamach czasopisma *Humanizacja Pracy*¹⁴ na temat zawodu artysty plastyka ukazanego w perspektywie klasyfikacji zawodów.**

Równoległe do zainteresowań pracą środowisk artystycznych i rolą sektorów kreatywnych (m.in. pracą projektantów), duże znaczenia dla mojego rozwoju naukowo-badawczego miały towarzyszące mi od początku odwołania do kwestii problemów lokalnych oraz ich eksploracja w badaniach woj. śląskiego. Za szczególnie ważną uważam współpracę z pracownikami Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, prof. zw. dr. hab. Markiem S. Szczepańskim, dr. Grzegorzem Gawronem oraz dr. Bożeną Pactwą, wspólnie z którymi miałam okazję zrealizować kilka ważnych projektów badawczych, współredagować zwarte publikacje, a także opublikować samodzielnie i zespołowo artykuły naukowe w punktowanych czasopismach.

Pokłosiem wspólnej pracy były także niepublikowane raporty badawcze oraz dokumenty ważne dla kształtowania polityki lokalnej, jak np. **Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Tychy na lata 2014-2020** przygotowana wspólnie z dr. G. Gawronem.

Podjęcie wybranych tematów polityki społecznej związanych szczególnie z problematyką wykluczenia okazało się istotnym powodem namysłu nad znaczeniem i możliwościami, jakie w przeciwdziałaniu tym zjawiskom może oferować design. Rozważając zagadnienie społecznej odpowiedzialności projektantów dostrzegłam niezwykle silne powiązania i szanse badawcze dla analiz dotyczących wybranych źródeł potencjalnego wykluczenia m.in. w obszarze przestrzeni miejskiej. Rysująca się problematyką w konsekwencji uwarściła mnie na podejmowanie tematów łączących design z zagadnieniem wykluczenia wybranych kategorii użytkowników - osób niepełnosprawnych, starszych, posiadających czasowe ograniczenia. Dlatego też kolejne samodzielne teksty poświęciłam

---

¹³ **Rojek-Adamek P.**, Artysci plastycy Górnego Śląska i Zagłębia. Socjologiczny portret środowiska. Śląskie Wydawnictwo Naukowe Wyższej Szkoły Zarządzania i Nauk Społecznych, Tychy 2007, ISBN 83-89055-42-2, s.1-144

¹⁴ **Rojek-Adamek P.**, Wolny zawód – artyści plastycy w perspektywie klasyfikacji zawodów, *Humanizacja Pracy*, nr 4(248) 2010, ISSN 1643-7446, Wydawnictwo Szkoły Wyższej im. Pawła Włodkowskiego w Płocku, Płock 2010

analizie wybranych zjawisk dotyczących implementacji zasady społecznej odpowiedzialności projektantów. Ponieważ ma ona dość szerokie odniesienia, podjęłam próbę jej analizy w zróżnicowanych wymiarach. Od ukazania jej zastosowania w **działaniach na rzecz inkluzji społecznej poprzez projektowanie przestrzeni miejskich, co opisałam w artykule¹⁵ zamieszczonym w książce przygotowanej pod wspólną redakcją z prof. zw. dr hab. Markiem S. Szczepańskim** (*Między wykluczeniem a aktywizacją społeczną. Studia socjologiczne.*, RED.: Marek S. Szczepański, Paulina Rojek-Adamek, Oficyna Wydawnicza AFM Krakowskiego Towarzystwa Edukacyjnego Sp. z o.o., Kraków 2016, ISBN: 978-83-65208-36-1) oraz **tekstach^{16,17} dotyczących roli projektowania wobec wyzwań starzejącego się społeczeństwa** przygotowanych m.in. wspólnie dr G. Gawronem.

Część uwagi związanej z analizowaniem **odpowiedzialności projektantów poświęciłam również opisowi ich udziału w pielęgnowaniu zasady zrównoważonego rozwoju** (artykuł opublikowany został na łamach czasopisma *Acta Universitatis Lodzensis Folia Sociologica (ERIH)*¹⁸ oraz **rozważaniom na temat etyki w tym zawodzie**. Prowadzone analizy pozwoliły mi również dostrzec niezwykle ważną wagę relacyjności tego zawodu, uwikłania go w system zależności, który nie pozostaje obojętnym dla dokonywanych przez projektantów wybór etycznych, postrzegania władzy oraz autonomii w polu designu. **Kwestię tę opisałam w artykule opublikowanym w czasopiśmie *Polish Sociological Review (JCR)***.¹⁹ W artykule tym staram się zwrócić uwagę czytelnika na fakt, że projektanci stanowią dość zróżnicowane środowisko pod względem zawodów i specjalności – od architektów, projektantów – konstruktorów, instalatorów po specjalistów z zakresu wzornictwa i projektowania graficznego. Jednak wszyscy oni będą mieć wpływ na życie odbiorców swoich projektów oraz jakość wprowadzanych rozwiązań. Choć w pracy projektanta to zwykle rezultat, najczęściej przedmiot materialny, wysuwa się na plan pierwszy, to warto zwrócić uwagę na proces, który prowadzi do zmaterializowania tej pracy koncepcyjnej. Traktowanie obiektów jako równoprawnych uczestników sieci nie powinno bowiem odciągać uwagi od przestrzeni „wytwarzania”, przestrzeni relacyjnej, zmiennej i zależnej od wielu innych uczestników pola (por. Bourdieu, Wacquant, 2001; Latour 1991)²⁰. Dlatego też przy okazji debat na temat projektowania należy przede wszystkim zwracać uwagę na rolę odpowiedzialności społecznej i etyki zawodowej projektantów, a „uwikłanie” tego zawodu postrzegać jako system zależności także wobec aktorów niebędących ludźmi (Latour 1991).

---

¹⁵ **Rojek-Adamek P.**, 2016, *Włączenie przez design. Społecznie odpowiedzialne projektowanie a problem wykluczenia społecznego*, W: *Między wykluczeniem a aktywizacją społeczną. Studia socjologiczne.*, RED.: Marek S. Szczepański, Paulina Rojek-Adamek, Oficyna Wydawnicza AFM Krakowskiego Towarzystwa Edukacyjnego Sp. z o.o., Kraków 2016, ISBN: 978-83-65208-36-1, s. 49-64

¹⁶ **Rojek-Adamek P.** (wsp. G.Gawron), *Miasto przyjazne seniorom – miasto uniwersalne. Age friendly Cities and Communities jako idea podnoszenia jakości życia osób starszych*, w: *Oblicza starości we współczesnym świecie. Perspektywa społeczno-kulturowa. Tom II*, (red.) Monika Guzewicz, Stanisław Steuden, Paweł Brudek, wyd. KUL, Lublin 2015, ISBN 978-83-8061-132-0, s.163-186

¹⁷ **Rojek-Adamek P.** (wsp. G.Gawron), *Aging In Place – design w obronie wieku*, w: *Kultura Popularna nr 2 (52)*, SWPS, ISSN: 1644-840, 2017, s.4-18

¹⁸ **Rojek-Adamek P.**, 2016, *Wymiary współczesnego designu a koncepcja zrównoważonego rozwoju*, w: *Acta Universitatis Lodzensis. Folia Sociologica nr 56/2016*, Uniwersytet Łódzki 2016, <http://hdl.handle.net/11089/19900>, (wersja elektroniczna - eISSN 2353-4850, wersja papierowa - ISSN: 0208-600X, s.21-35

¹⁹ **Rojek-Adamek P.**, 2018, *From Relational Space To Engagement - Designer's Ethics In The Light Of Empirical Research In: Polish Sociological Review*, 1(201)'18, ISSN 1231 – 1413, s. 95-107

²⁰ Bourdieu Pierre, Wacquant Loic J.D., 2001, *Zaproszenie do socjologii refleksyjnej*, Oficyna Naukowa, Warszawa oraz Latour Bruno, 1991, *Technology is society made durable* in: John Law, *A Sociology of Monsters Essays on Power, Technology and Domination. Sociological Review Monograph*, N°38: 103-132

W swoich artykułach chciałam również ukazać wartość projektowania jako narzędzia uprzystępniania informacji, jeśli są one dostosowane do potrzeb i oczekiwań odbiorców a zarazem wpisują się w postrzegane jako atrakcyjne, formy przekazu. **Dlatego też w artykule opublikowanym w Studiach Humanistycznych AGH²¹ (ERIH) opisałam, jak w niekonwencjonalny sposób, wykorzystując nowoczesne środki przekazu i angażując profesjonalnych projektantów można edukować i promować wiedzę o regionie.** Przykład, który stał się inspiracją stanowił próbę zapoznania z historią, czasem postrzeganą jako „trudną” i zapomnianą. Był to projekt historycznego spaceru śladami miejsc pamięci po dziedzictwie żydowskim w wybranych miastach woj. Śląskiego, wykorzystujący specjalnie zaprojektowane mapy i audioprzewodniki. Stworzony w ten sposób multimedialny informator pod nazwą *Opowieści Nieobecnych* okazał się nie tylko ważnym elementem edukacyjno – promocyjnym, ale zyskał ponadto uznanie wśród znawców designu.

Wykorzystanie niekonwencjonalnych sposobów pracy z odbiorcą (użytkownikiem) starałam się także ukazać w **artykule poświęconym projektowaniu partycypacyjnemu i jego roli w procesie kształtowania środowiska miejskiego²².** Design partycypacyjny jako kategoria pojęciowa i wyraz aktywnej postawy projektantów, obecny jest w świecie designu od przeszło 50 lat. Niecodziennym działaniem jest jednak włącznie do tych procesów dzieci. W prezentowanym tekście pokazałam, jak proces partycypacyjny z ich udziałem i wykorzystaniem popularnej gry komputerowej - Minecraft może sprzyjać projektowaniu przestrzeni miasta, a jednocześnie zaświadczać o wielowymiarowości roli zawodowej projektanta, która często zakłada potrzebę prowadzenia badań, wchodzenia w rolę koordynatora i doradcy.

Od początku pracy naukowo-dydaktycznej doskonaliłam i rozwijałam umiejętności badawcze, uczestniczyłam projektach, w tym również finansowanych ze środków unijnych, o które osobiście wnioskowałam do instytucji pośredniczących w przyznawaniu dotacji w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. W swoim dorobku mam w sumie kilkadziesiąt projektów badawczych o różnej tematyce, jednak w zdecydowanej większości dotyczyły one dwóch zagadnień: **rynku pracy oraz obszaru działania sektorów kreatywnych** (wykaz w załączniku).

Jednym z pierwszych ważnych projektów, który przygotował mnie przede wszystkim metodologicznie do prowadzenia samodzielnych badań był międzynarodowy projekt badawczy realizowany pod kierownictwem prof. zw. dr hab. Marka S. Szczepańskiego, w którym miała okazję uczestniczyć jako członkini zespołu badawczego. **Projekt miał charakter międzynarodowego konsorcjum realizowanego wspólnie z Brandenburg-Berliner Institut Für Sozialwissenschaftliche Studien, którego koordynatorem był dr Michael Thomas²³.** W ramach tego projektu brałam udział w pracach koncepcyjnych, a także byłam odpowiedzialna za przeprowadzenie wywiadów jakościowych z najważniejszymi aktorami ówczesnej sceny politycznej regionu, co pozwoliło mi na zdobycie doświadczenia badawczego, które konsekwentnie wykorzystywałam w kolejnych projektach.

---

²¹ **Rojek-Adamek P.**, *Opowieści Nieobecnych. O roli design w tworzeniu materiałów edukacyjnych na przykładzie losów będziańskich Żydów*, STUDIA HUMANISTYCZNE AGH, Tom 13/3, Kraków 2014, str. 235-245

²² **Rojek-Adamek P.**, 2018, *Design, dzieci i minecraft. Projektowanie partycypacyjne miasta*, w: *Balansowanie: paradoksy, technologia, przyszłość*, red. Patrycja Rudnicka, Marta Więckowska, wyd. Akademia Sztuk Pięknych w Katowicach, p-ISBN: 978-83-65825-20-9, s. 157-167

²³ Międzynarodowy Projekt Badawczy: „Przeobrażenie tradycyjnych regionów przemysłowych w RFN i Polsce” finansowany przez Berlińską Fundację BiSS (Brandenburg-Berliner Institut Für Sozialwissenschaftliche Studien koordynator - dr Michael Thomas), (2000-2003)

Do ważniejszych projektów, w których przygotowaniu osobiście brałam udział, a następnie pełniłam w nim rolę kierownika merytorycznego był projekt pt. „Edukacja calożyciowa – kompetencje cywilizacyjne a regionalny rynek pracy”²⁴. Celem projektu było analiza lokalnego rynku pracy Miasta Tychy i Powiatu Bieruńsko – Lędzińskiego. W ramach projektu przeprowadzono dwa badania: pierwsze dotyczyło identyfikacji aktualnych i przyszłych potrzeb kadrowych przedsiębiorstw – szczególnie w kontekście poznania pożądaných przeze przedsiębiorców kwalifikacji, poziomu i kierunku wykształcenia oraz umiejętności (zastosowano technikę wywiadu kwestionariuszowego); drugie badanie dotyczyło wyodrębnienia zawodów deficytowych i nadwyżkowych na lokalnym rynku pracy (za lata 2003-2005) w oparciu o analizę danych statystycznych będących w dyspozycji PUP Tychy. Projekt był realizowany w partnerstwie z PUP Tychy, a poza moją osobą, w skład zespołu badawczego weszli pracownicy uczelni: prof. zw. dr hab. Marek S. Szczepański (ekspert projektu), dr Bożena Pactwa (lider projektu) oraz ówczesny przedstawiciel PUP - dr hab. Rafał Muster (członek zespołu badawczego). Pokłosiem projektu była wydana w roku 2006 pod moją współredakcją publikacja prezentująca rezultaty badania²⁵.

Kolejnym przedsięwzięciem badawczym o istotnym znaczeniu dla mojego warsztatu badawczego oraz umiejętności obserwowania zmian społecznych, był projekt pt. „Od badania do działania. Analiza trendów rozwojowych i zmian gospodarczych w obszarze Górnośląskiego Związku Metropolitalnego.”²⁶ Jego celem było dokonanie diagnozy trendów i zmian gospodarczych zachodzących w regionie w oparciu o przeprowadzenie badań socjologicznych wśród przedstawicieli śląskich pracodawców (700 osób), osób bezrobotnych (2774 osób), ekspertów instytucjonalnych (560 osób) oraz uczniów szkół ponadgimnazjalnych (4250 osób) z obszaru 14 miast tworzących w czasie badania Górnośląski Związek Metropolitalny. W projekcie tym pełniłam funkcję zastępcy kierownika, miałam swój udział w przygotowaniu wniosku aplikacyjnego oraz realizacji badań. Przedsięwzięcie to pozwoliło rozwinąć mój warsztat badawczy, a także pogłębić znajomość problemów lokalnego rynku pracy m.in. w odniesieniu do barier osób bezrobotnych oraz rozwoju karier zawodowych uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Zrealizowany projekt badawczy stał się podstawą do przygotowania przeze mnie dwóch publikacji: współautorskiej²⁷ z dr. Grzegorzem Gawronem oraz współredagowanej²⁸ wspólnie z prof. zw. dr. hab. Markiem S. Szczepańskim oraz dr. Grzegorzem Gawronem.

---

²⁴ Formalnym wnioskodawcą projektu „Edukacja calożyciowa – kompetencje cywilizacyjne a regionalny rynek pracy” realizowanego w latach 2005-2006 była Wyższa Szkoła Zarządzania i Nauk Społecznych w Tychach, źródło finansowania pochodziło ze środków EFS w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego 2004-2006, Priorytetu 2. Wzmocnienie Zasobów Ludzkich w Regionach

²⁵ (red.) B. Pactwa, **P. Rojek – Adamek**, 2006, *Edukacja calożyciowa – kompetencje cywilizacyjne a regionalny rynek pracy*, Śląskie Wydawnictwa Naukowe Wyższej Szkoły Zarządzania i Nauk Społecznych, Tychy, ISBN 83-89055-43-0, s.1-186

²⁶ Formalnym wnioskodawcą projektu „Od badani do działania. Analiza trendów rozwojowych i zmian gospodarczych w obszarze Górnośląskiego Związku Metropolitalnego” realizowanego w latach 2009-2011 była Wyższa Szkoła Zarządzania i Nauk Społecznych w Tychach, źródło finansowania pochodziło ze środków EFS w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet VIII, Działanie 8.1. Rozwój Pracowników i przedsiębiorstw w regionie. W skład zespołu badawczego wchodził: prof. zw. dr hab. Marek S. Szczepański- ekspert, dr Grzegorz Gawron- kierownik, **dr Paulina Rojek-Adamek- z-ca kierownika**, dr Bożena Pactwa, dr Beata Pawlica, dr hab. Rafał Muster.

²⁷ **Rojek-Adamek P.**, 2011, Europejskie szlaki – śląskie drogi. Trendy rozwojowe Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii „Silesia” (współautor. Grzegorz Gawron), Śląskie Wydawnictwa Naukowe Wyższej Szkoły Zarządzania i Nauk Społecznych, Tychy, ISBN 978-83-62508-02-0, s. 1-149

²⁸ *Od badania do działania. Analiza trendów rozwojowych i zmian gospodarczych w obszarze Górnośląskiego Związku Metropolitalnego*, red.: Marek S. Szczepański, Grzegorz Gawron, **Paulina Rojek-Adamek**, Śląskie Wydawnictwa Naukowe Wyższej Szkoły Zarządzania i Nauk Społecznych, Tychy 2011, ISBN 978-83-62508-04-4, s.1-79

Spośród projektów badawczych o szczególnym znaczeniu dla kształtowania moich zainteresowań naukowych uważam przedsięwzięcie, które zapoczątkowało uporządkowaną metodologicznie eksplorację obszaru designu. Był to projekt zrealizowany wspólnie dr. Grzegorzem Gawronem na temat postrzegania roli designu w działalności przedsiębiorców oraz jednostek samorządu terytorialnego woj. śląskiego (*Design Silesia. Diagnoza stanu designu na Śląsku 2010/2011*). **Efektom tego badania była recenzowana publikacja wydana przez Zamek Cieszyn.**²⁹ Warto wspomnieć, iż w chwili badania dostrzegany był ogromny deficyt krajowych opracowań dotyczących tej tematyki, takich analiz nie było w ogóle w regionie, a istniejące na poziomie kraju były dość skąpe i rozproszone. Dlatego też uważam, że było to jedno z ważniejszych badawczych przedsięwzięć w obszarze ukazującym różnorodność definiowania designu oraz jego roli w działaniach gospodarczych i społecznych. Wtedy też dostrzegłam, że wysoki stopień niezrozumienia dla zawodu projektanta, jego wymiarów i funkcji wymaga głębszego poznania.

Ostatnim (nadal trwającym) przedsięwzięciem realizowanym w zespole badawczym, na które chciałam zwrócić uwagę **jest działanie prowadzone przez Pracownię Badań Społecznych Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie wspólnie z Grupą Interia.pl Sp. Z o.o., którego celem głównym jest zaprojektowanie innowacyjnej platformy cyfrowej**³⁰. W ramach tego projektu jako członkini zespołu badawczego byłam współodpowiedzialna z dr. Mariuszem Dzięglewskim m.in. za przygotowanie narzędzi badawczych do przeprowadzenia wieloetapowego badania, które poza zgromadzeniem materiału tradycyjnymi technikami (wywiady, ankiety), miało umożliwić również wgląd w poznanie doświadczenia użytkowników w kontakcie z produktami cyfrowymi. Projekt uważam za bardzo ważny dla pogłębienia mojej wiedzy z zakresu metodologii badań społecznych oraz jej wykorzystania w projektowaniu, a także wzbogacający poznawczo w zakresie opisywania działań i relacji aktorów ludzkich i nie-ludzkich (Latour 1991).

Doświadczenia wynikające z realizacji powyższych projektów badawczych uwarunkowały mnie z jednej strony na kwestie definiowania tożsamości zawodowej i uwarunkowań towarzyszących podejmowaniu kluczowych decyzji dotyczących wyboru zawodu, z drugiej – dały możliwość wglądu w specyfikę pracy projektantów i jej społeczny odbiór.

Przez cały okres swojej aktywności zawodowej bardzo duże znaczenie przywiązywałam do kwestii umiędzynarodowienia (brałam udział m.in. w programie Erasmus) i z sukcesem podejmowałam starania o możliwość odbycia stażu naukowego bądź wyjazdu szkoleniowego. Za moment przełomowy dla moich zainteresowań problematyką designu uznaję spotkania z projektantami w Wielkiej Brytanii, które miałam okazję odbyć podczas wyjazdów studyjnych i szkoleniowych **do prestiżowej uczelni brytyjskiej Royal Collage of Art (RCA) w Londynie**³¹ oraz

---

²⁹ **Rojek–Adamek P.**, 2011, O designie w woj. śląskim. Opinie śląskich projektantów, przedsiębiorców i samorządów lokalnych. (współaut. Grzegorz Gawron), Zamek Cieszyn, Cieszyn 2011, ISBN 978-83-933362-0-3, s.1-74

³⁰ Badanie realizowane przez Grupę Interia.pl Sp. Z o.o. w partnerstwie z Uniwersytetem Pedagogicznym im. KEN w Krakowie (tj. Pracownią Badań Społecznych) pt. *Badania dotyczące budowy innowacyjnej platformy zgodnej z najnowszymi światowymi trendami, umożliwiającej tworzenie usług w modelu «Shopping Assistant»* w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020, Oś priorytetowa I, Wykorzystanie działalności badawczo-rozwojowej w gospodarce, Działanie 1.2 Działalność badawczo - rozwojowa przedsiębiorstw

³¹ Grant w ramach projektu Umiędzynarodowienie Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego PO KL IV. Szkolnictwo wyższe i nauka, 4.1 Wzmocnienie i rozwój potencjału dydaktycznego uczelni oraz zwiększenie liczby absolwentów kierunków o kluczowym znaczeniu dla gospodarki opartej na wiedzy, „Człowiek najlepsza inwestycja” realizowanego przez Krakowską Akademię im. AFM

National Centre for Product Design and Research w Cardiff Metropolitan University w Walii (projekt ASP w ramach Design Silesia³²).

Za najważniejszą uważam jednak dwutygodniową wizytę w pierwszej z wymienionych uczelni. Jej celem było przede wszystkim poznanie sposobu pracy projektantów zatrudnionych w instytucji designu Royal Collage of Art - *Helen Hamlyn Centre for Design*. W trakcie pobytu prowadziłam obserwacje oraz zrealizowałam wywiady jakościowe z zatrudnionymi tam projektantami, które pozwoliły mi na uchwycenie specyfiki podejścia do rozumienia projektowania brytyjskich designerów. Ich sposób pracy (bardzo interdyscyplinarny, partycypacyjny), a także sam system kształcenia jest przez wielu specjalistów uważany za wzorcowy m.in. dla tworzenia programów nauczania na kierunkach projektowych w Polsce. **Zebrane informacje wykorzystałam następnie do przygotowania dwóch artykułów publikując jeden w czasopiśmie naukowym *Kultura i Edukacja*³³ (ERIH), drugi jako rozdział w publikacji monograficznej wydanej przez Uniwersytet Śląski³⁴.** Zebrane wnioski były kolejną z poważnych przesłanek do podjęcia decyzji o przeprowadzeniu pogłębionych badań nad rolą zawodową polskich projektantów.

Zanim jednak ostatecznie zdecydowałam o uczynieniu tej tematyki przedmiotem swojej rozprawy habilitacyjnej, przeprowadziłam wstępne analizy i badania wśród polskich młodych adeptów sztuki projektowej. Badania miały charakter ilościowy i dotyczyły ich wyobrażeń na temat przyszłego zawodu. Uczestnikami badań byli studenci kierunku wzornictwo. Informacje, które uzyskałam utwierdziły mnie w przekonaniu o zasadności pogłębienia tego zagadnienia w poważnym projekcie badawczym, ale też **przyczyniły się do sportretowania postaw młodych projektantów wobec przyszłej pracy w artykule zamieszczonym w czasopiśmie *Humanizacja Pracy*.**³⁵

W moim przekonaniu, doświadczenia badawcze wynikające z realizacji projektów na temat rynku pracy oraz równolegle prowadzone badania w obszarze designu wraz z doświadczeniami wyniesionymi z obserwacji na temat różnic w podejściu do roli projektanta zdobytych w trakcie dwóch wskazanych pobytów zagranicznych sprawiły, że ostatecznie dojrzałam do podjęcia tematu definiowania roli zawodowej projektanta w rozprawie habilitacyjnej. Pragnę nadmienić, że od strony badawczej realizację tego przedsięwzięcia umożliwiło mi m.in. **uzyskanie grantu na badania ze środków statutowych uczelni (wnioskowany projekt: *Off-sharing klasy kreatywnej. Skłonność do wymiany i dzielenia się wiedzą wśród przedstawicieli sektorów kreatywnych UP, 2018*).**

Wiedzę socjologiczną z zakresu interesującej mnie problematyki oraz doświadczenie praktyczne we współpracy ze środowiskami kreatywnymi staram się też konsekwentnie upowszechniać przygotowując konferencje i panele tematyczne w ramach ogólnopolskich, europejskich oraz światowych zjazdów socjologicznych. **Trzykrotnie wybierana byłam na**

---

³² Wyjazd w ramach kursu projektowania usług pod egidą projektu Design Silesia II, PO KL VIII. Regionalne Kadry Gospodarki, 8.2. Transfer Wiedzy, Liderem projektu był Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, a Partnerem Akademia Sztuk Pięknych w Katowicach

³³ **Rojek-Adamek P.,** *De (materializacja) pracy i „wolność” zawodu projektanta* [w:] *Kultura i Edukacja*, nr 1 (115), 2017, Wydawnictwo Adam Marszałek, ISSN 1230-266X, s. 234-243

³⁴ **Rojek-Adamek P.,** *Designer - professional identity and role in view of empirical research carried among British designers.* w: *Identity Narratives. Interdisciplinary Perspectives*, Editors: Marek S. Szczepański, Wioletta Tomala-Kania, wyd. Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2018, 978-83-226-3154-6, s.95-112

³⁵ **Rojek-Adamek P.,** *Zawód designer. Wyobrażenie o współczesnej roli projektanta w świetle opinii studentów kierunku wzornictwo* [w:] *Humanizacja Pracy*, nr 2 (284), Wydawnictwo Szkoły Wyższej im. Pawła Włodkowskiego w Płocku, Płock 2016 (XLIX), ISSN 1643 – 7446, s.81-96

współautora i współorganizatora grupy tematycznej Ogólnopolskiego Zjazdu Polskiego Towarzystwa Socjologicznego (w roku 2013 w Szczecinie, w 2016 w Gdańsku oraz w zaplanowanym na rok 2019 we Wrocławiu). Wszystkie panele poświęcone były upowszechnianiu i podjęciu socjologicznej dyskusji nad tworzeniem teoretycznych podwalin dla socjologii designu i możliwości badawczych w tym obszarze.³⁶ W roku 2015 z kolei, rolę współorganizatora sesji powierzono mi podczas Zjazdu Europejskiego Towarzystwa Socjologicznego (Praga 2015)³⁷. Pragnę podkreślić, iż z uwagi na duże zainteresowanie tematem europejskich socjologów oraz bardzo wysoki poziom prezentowanych referatów wspólnie ze współautorem grupy podjęliśmy starania o uzyskanie finansowania na wydanie tomu, który prezentowałby wygłoszone referaty. W rezultacie w roku 2016 ukazała się recenzowana publikacja naukowa z zakresu socjologii designu, której jestem współredaktorem³⁸ oraz autorką jednego z rozdziałów.³⁹

Do najważniejszego z wystąpień konferencyjnych zarazem osiągnięć w zakresie współpracy międzynarodowej zaliczam prezentacje w trakcie Światowych Zjazdów Socjologicznych (Japonia 2014 oraz Kanada 2018) i wybór mojej osoby na współorganizatora jednej z sesji tematycznych podczas XIX ISA World Congress of Sociology, Toronto 2018. Sesja, którą zgłosiłam wspólnie z dr. G. Gawronem jako propozycję panelu: *Designing the Public and Private Spaces to the Needs of an Aging Society*, RC43 Housing and Built Environment spotkała się z życzliwym przyjęciem komitetu organizacyjnego i zainteresowaniem badaczy z całego świata. Podczas tego samego zjazdu zostałam również zaproszona do wygłoszenia referatu w sesji poświęconej zagadnieniom profesji i profesjonalizacji grup zawodowych.⁴⁰ W jej trakcie wygłosiłam referat pt. „From Ethics to Social Responsibility in Designer's Profession. Polish Perspective”. Poza wspomnianymi konferencjami towarzystw socjologicznych przez cały okres pracy naukowo dydaktycznej, uczestniczyłam w kilkudziesięciu konferencjach naukowych krajowych i zagranicznych, które podejmowały tematykę socjologii pracy, designu i środowisk kreatywnych (załącznik).

Znajomość zagadnień socjologii designu i socjologii pracy znajduje potwierdzenie w obszarze dydaktyki, do której przywiązuję bardzo duże znacznie. W ramach prowadzonych przeze mnie przedmiotów nauczania dla studentów znajdują się m.in.: zarządzanie zasobami ludzkimi, public relations, teoria i praktyka designu, socjologia designu, komunikacja interpersonalna, kultura organizacyjna, seminarium licencjackie (pełen wykaz przedmiotów w załączniku). Prowadzę także zajęcia z zakresu socjologii i antropologii kultury oraz seminaria specjalizacyjne dla studentów Wydziału Projektowania Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach. Regularnie pełnię także rolę recenzenta pracy dyplomowych z zakresu socjologii i zarządzania w Uniwersytecie Pedagogicznym

---

³⁶ 2016: XVI ogólnopolski zjazd Polskiego Towarzystwa Socjologicznego; współorganizator sesji tematycznej *"Przestrzenie i rzeczy – design uspołeczniony"* podczas XVI Ogólnopolskiego Zjazdu Socjologicznego: Gdańsk, 2016; 2013: XV Ogólnopolski Zjazd Polskiego Towarzystwa Socjologicznego „Co po kryzysie?” Szczecin 11-14 września 2013. Współautor (wspólnie z dr. G. Gawronem) grupy tematycznej nr 11: *Design w użyciu – o społecznym zastosowaniu designu*.

³⁷2015: 12th Conference of the European Sociological Association Prague, Czech Republic, 25 – 28 August 2015, współautor (wspólnie z dr. G. Gawronem) sesji tematycznej *"Design in use - the application of design in global processes of social and cultural change"* podczas Europejskiego Zjazdu Socjologicznego: Differences, Inequalities and the Sociological Imagination.

³⁸ (red.) Rojek-Adamek P., Gawron G., *Drafts from sociology of design. Introduction to discussion*. Editors: Oficyna Wydawnicza AFM Krakowskiego Towarzystwa Edukacyjnego Sp. z o.o., Kraków 2016, ISBN 978-83-65208-55-2, s. 1-158

³⁹ Rojek-Adamek P., *Participatory design and new roles of designers: My Czechowice-Dziedzice. Project activities to encourage learning community*, w: *Drafts from sociology of design. Introduction to discussion*. Red.: Paulina Rojek-Adamek, Grzegorz Gawron, Oficyna Wydawnicza AFM Krakowskiego Towarzystwa Edukacyjnego Sp. z o.o., Kraków 2016, ISBN 978-83-65208-55-2, s. 47-60

⁴⁰2018: ISA_ XIX WORLD CONGRESS OF SOCIOLOGY, Toronto, Canada, July 15-21, Group: RC53 Sociology of Professional Groups, Session Selection: Professionalization, Professional Ethics and Semi Professions: Emerging Issues in Developing Countries

oraz promotora prac licencjackich (w sumie ok. 80 prac). Miałam również okazję recenzować dyplom magisterski przygotowany przez studentów Wydziału Projektowego ASP w Katowicach.

W trakcie dotychczasowego okresu zatrudnienia powierzano mi różne funkcje administracyjne związane z zarządzaniem uczelnią. Od początku zatrudnienia tj. od roku 2000 pełniłam rolę sekretarza katedry socjologii, **od roku 2007 do 2013 Prodziekana** Wydziału Wyższej Szkoły Zarządzania i Nauk Społecznych w Tychach, **a od roku 2014 Dziekana** Wydziału Zamiejscowego Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego. W ramach swoich obowiązków dziekańskich byłam m.in. odpowiedzialna za przygotowywanie dokumentacji akredytacyjnej dla Polskiej Komisji Akredytacyjnej (wszystkie oceniane kierunku wydziału WSZiNS w Tychach oraz Wydziału Zamiejscowego Krakowskiej Akademii akredytowane w trakcie pełnienia przeze mnie ww. funkcji otrzymały oceny pozytywne) oraz wniosków do MNiSW o uruchomienie nowych kierunków studiów I stopnia (wszystkie wnioski rozpatrzone pozytywnie - wykaz w załączniku). W ramach swojej działalności organizacyjnej byłam także członkinią różnych organów uczelni takich, jak Rada Wydziału, Rada Senatu, Rada Programowa Studiów Podyplomowych i inne (szczegóły w załączniku). Pragnę również podkreślić, iż niedługo po rozpoczęciu pracy w nowym miejscu zatrudnienia tj. w Uniwersytecie Pedagogicznym im. KEN w Krakowie (zatrudnienie od listopada 2016), zostałam wybrana do Rady Instytutu IFIS UP (styczeń 2017), powierzono mi funkcję zastępcy kierownika Pracowni Badań Społecznych UP oraz opiekuna studentów pierwszego roku II stopnia na kierunku socjologia, co było dla mnie dużym dowodem zaufania grona nowych współpracowników do mojej osoby.

Szczególnie ważnym dla mnie obszarem mojej aktywności organizacyjnej jest także członkostwo w stowarzyszeniach i organizacjach socjologicznych. W latach 2014-2016 byłam członkiem zwyczajnym **Europejskiego Towarzystwa Socjologicznego**, a niezmiennie od roku 2012 jestem członkinią **Polskiego Towarzystwa Socjologicznego**.

Z uwagi na posiadaną wiedzę z zakresu designu, praktykę w opracowywaniu dokumentów strategicznych, a także znajomość procesów związanych z zarządzaniem (także w zakresie procesów wzorniczych) **w roku 2016 zostałam zaproszona do grona ekspertów Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości**. Moim zadaniem jest ocena projektów składanych w ramach Programów Operacyjnych - PO PW oraz PO IR na lata 2014-2020 (jestem zarejestrowana jako ekspert PO PW pod nr 239, jako ekspert PO IR pod nr 280). W ramach pracy eksperckiej dokonuję oceny wniosków składanych ww. programach o dofinansowanie, uczestniczę w komisjach weryfikujących dokumentację konkursową oraz dokonuję oceny przygotowywanych przez wnioskodawców dokumentów na poszczególnych etapach projektu tj. strategii i audytów wzorniczych. W okresie realizacji projektu PO PW Działanie 1.4. *Wzór na konkurencję* dokonałam oceny ponad 100 dokumentów o charakterze konkursowym i strategicznym (dokumenty obwarowane są klauzulą poufności).

Za ważne potwierdzenie uznania dla znajomości problematyki będącej centralną osią moich zainteresowań, a więc obszaru socjologii designu, uważam **przyjęcie mnie w poczet recenzentów naukowych renomowanych czasopism polskich i zagranicznych**. Artykuły, które miałam okazję recenzować były publikowane m.in. w polskim czasopiśmie „Kultura Popularna” oraz zagranicznym „Sociology Compass” (JCR, Journal Impact Factor 0,762).

Podsumowując, na całość mojego dorobku naukowego składa się **10 publikacji zwartych oraz 42 artykuły (wykaz w załączniku)**, z czego 1 praca zbiorowa pod moją redakcją oraz 3 artykuły opublikowane zostały przed doktoratem i dotyczyły głównie kwestii zmian społecznych zachodzących na poziomie regionalnym woj. Śląskiego. **Po obronie dysertacji doktorskiej na mój dorobek składa się 39 artykułów, 3 monografie problemowe, 2 prace współautorskie, 4 prace zbiorowe.**

Podejmowane tematy układają się w moim przekonaniu w spójny obraz zainteresowań łączących obszar socjologii pracy z socjologią designu. Pragnę podkreślić, iż potencjał jaki dostrzegam w łączeniu zainteresowania socjologią pracy i designem wciąż wydaje mi się pozostawiający niezwykle dużo niepodjętych tematów. Dlatego też nadal zmierzam sukcesywnie rozwijać ten obszar zainteresowań naukowo-badawczych, ważnych dla kształtowania mojej tożsamości zawodowej i mam nadzieję niosących również skromny wkład do dorobku myśli socjologicznej.

Prof. Sławomir Paweł